

dalból. Az új médium saját önálló formarendszere lassan fejlődik ki.

A papírról tudták, hogy kevésbé tartós, mint a pergamen, ezért több azonos kiadású példány különböző elhelyezésével gondolták elősegíteni egy adott mű fennmaradását. Az internetről egy idő után eltűnnek a dokumentumok, azok fennmaradását is különböző helyeken archiválva vélik biztosíthatónak.

A könyvek, újságok terjedése is bizonyos fokig magányos tevékenységre ösztönözte az embereket,

mint ahogy az internetben is a közvetlen emberi kapcsolatokat veszélyeztető tényezőt, az embereket egymástól elszigetelő eszközt látnak sokan. Tehát a mítoszok és a klisészerű félelmek visszatérnek egy-egy új médium körül.

A világháló valószínűleg még sokáig nem kerül túlsúlyba a nyomtatott formátum ellenében. A kétfajta médium használata valószínűleg egymást kiegészítve, párhuzamosan, mint a kettős spirál, halad tovább.

(Nagypál László)

KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS, KÖNYVTÁRÉPÜLET

Könyvtárépítés, berendezés

00/337

ENGELKENMEIER, Ute – JEDWABSKI, Barbara: „Hat was! Die Neue . . .” Zentralbibliothek der Stadt- und Landesbibliothek Dortmund im neuen Haus = Buch Bibl. 52. Jg. 2000. 2. no. 130-136. p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

A Dortmundi Városi és Tartományi Könyvtár új épülete

Könyvtárépület -közművelődési; Regionális könyvtár; Városi könyvtár

Berlin közkönyvtári rendszerében 23 körzetben 23 önálló könyvtári rendszer működik, plusz a hierarchiába nem illeszkedő Központi és Állami könyvtár (Zentral- und Landesbibliothek), amely egyete-

mi könyvtári és közkönyvtári feladatokat is ellát. 2000. január 1-től területi reformot terveznek, amelynek során a jelenlegi eltérő nagyságú körzeteket 12, egyenként 300 ezer lakosú körzetbe olvasztják be. Ám a 12 körzet közül csak néhány rendelkezik olyan erőforrásokkal, amelyek az összes érintett fél eltérő érdekeinek kiegyensúlyozásához szükségesek lennének. A berlini közkönyvtárak közös katalogizálási rendszere, a VOEBB jó kiindulási pontnak ígérkezik az új hálózat hatékony megszervezéséhez.

(Autoref. alapján)

Lásd még 275

Számítógépes könyvtári rendszerek

00/338

AKEROYD, John: Integrated library management systems: overview = Vine. 115. no. 3-10. p. Bibliogr. 16 tétel.

Az integrált könyvtári rendszerek fejlődésének áttekintése

Integrált gépi rendszer

A cikk történeti szempontból áttekinti az integrált könyvtári rendszerek fejlődését és a fejlődés irányait. Megállapítja, hogy egyre több alapvető és speciális funkciót építenek be ezekbe a rendszerekbe. Megfigyelhető a szabványokra épülő adatbázisok, operációs rendszerek és adatszerkezetek felé való elmozdulás. A cikk második része megvizsgálja, milyen jövőbeli rendszerekre lenne szükség az elektronikus publikáció forradalmának és az ún. nyílt forráskódú szoftverek elterjedésének fényében. Néhány sikeres rendszert részletesen is bemutat (Voyager, Agora, Cactus, FilmFinder, Avanti)

(Autoref. alapján)

00/339

Suomen tieteiliset kirjastot hankkivat uuden yhteisen atk-järjestelmän = Kirjastolehti. 92. vuo. 2000. 2. no. 21. p.

A finn tudományos könyvtárak új, közös számítógép-rendszere

Általános tudományos könyvtár; Integrált gépi rendszer; Koordináció -belföldi

A finn tudományos könyvtárak 2000. február 4-én írták alá a szerződést az új, közös számítógépes rendszer beszerzéséről. A világon az első eset, hogy egy ország összes egyetemi könyvtára közös könyvtári rendszer telepítésére és használatára szövetke-

zik. A rendszert beszerző Linnea 2 konzorciumnak tagja még az egyetemi könyvtárakon kívül a Parlamenti és a Tároló Könyvtár. Ugyancsak megszületett a döntés az archívumok könyvtáraiban és egyes szakfőiskolákban a csatlakozásról, ezen kívül érdeklődést mutat a Statisztikai Hivatal, valamint néhány közkönyvtár is.

A három éves felmérő és piackutató munka után lezajlott az EU szabályai szerinti versenytárgyalás, amelyet az Endeavor Information System Inc. nyert meg Voyager rendszerével. A könyvtárak a rendszert 2000-2001 fordulóján veszik használatba.

(Sz. Nagy Lajos)

Lásd még 284, 307, 314, 342

Számítógép-szoftver

00/340

McLAREN, Scott: Linux: a viable alternative or desert mirage? = Libr. Hi Tech. 18. vol. 2000. 1. no. 82-84. p.

Élteképes alternatívája-e a Linux operációs rendszer a Windows-nak?

Szoftver

Valószínűleg csak egy lakatlan szigeten dolgozó könyvtárosok között akadnának olyanok, akiknek nincsenek a Microsoft-ot gyűlölő kollégáik. 1991-ben azonban, ha nem is a technikai, de az ideológiai ellenzők számára felvillant egy reménység, mely azóta szilárd világosságá erősödött: a Linux nevű operációs rendszer. Sajnos azonban a Linux legnagyobb ereje egyben a legnagyobb gyengéje is. Valószínűleg azért van bukásra ítélve, mert nincs meg az a jellemzője, amely miatt annyian utálják a Windows-t: nem áll mögötte egy gigantikus vállalat.

(Autoref.)

00/341

LIMA, Gercina A. B.: Softwares para automação de bibliotecas e centros de documentação na literatura brasileira até 1998 = *Cienc. Inf. Bra.* 28. vol. 1999. 3. no. 308-319. p. Bibliogr. 76 tétel.

Res. angol nyelven

Könyvtáratomatizálási szoftverek a brazil szakirodalomban 1998-ig

Integrált gépi rendszer; Szoftver

A brazil szakirodalomban 1998-ig 14 kereskedelmi és 10 saját (házi) fejlesztésű könyvtári szoftverről (illetve integrált könyvtári rendszerről) esett szó. A publikációk több, mint fele (53,3%) a MicroISIS-szel foglalkozott. 6,67% ill. 4% volt a Stairs és a Dobis/Libis aránya, 2%-nál magasabb részesedést ért el az Ainfo, BIB/Dialogo, Sistema Calco saját fejlesztésű, illetve az Integrated Library System (ILS), Ortodocs, Pro-Cite, Sysbibli kereskedelmi rendszerek. (Az ismertebbek közül egy-egy publikáció foglalkozott az Aleph, Sibil, VTLS rendszerekkel.)

Az összes említés 37%-a folyóiratcikk, a többi különféle rendezvények előadásainak formáját öltötte, a legtöbb cikk (20%) a *Ciencia da Informacao*, és (10,6%) *Revista de Biblioteconomia de Brasília* c. folyóiratokban jelent meg. Az első cikk 1982-es, 1985-ben látszott először, majd 1989-ben ismét megélni a téma iránti érdeklődés. 1991-94 között fokozatos emelkedés jellemző (1994-ben jelent meg az összes közlemény több, mint 25%-a), majd két „üres” év után 1997-ben 10 közlemény (13,3%), 1989-ben pedig mindössze két publikáció jelent meg.

(Autoref. alapján)

Lásd még 284, 314

Elektronikus könyvtár

00/342

CUNHA, M. Bastos da: Desafios na construção de uma biblioteca digital = *Cienc. Inf. Bra.* 28. vol. 1999. 3. no. 255-266. p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

Digitális könyvtár létesítésének kihívásai

Elektronikus könyvtár; Felsőoktatási könyvtár

A digitális könyvtár jellemzői az alábbiakban foglalhatók össze:

- a felhasználó távolról való hozzáférése hálózatra kapcsolt számítógép segítségével;
- ugyanazon dokumentum egyidejű használatának lehetősége több felhasználó számára;
- egy könyvtár vagy tájékoztatási központ minden információs termékének és szolgáltatásának integrálása;
- olyan kurrens dokumentumgyűjtemény, amelynek nem csak bibliográfiai adatai, hanem teljes szövegük is hozzáférhető; e retrospektív gyűjtemény aránya abban a mértékben növekszik, ahogy a különböző folyamatban lévő projekten keresztül a digitalizált szövegek megjelennek, ill. megérkeznek;
- online hozzáférés biztosítása más, külső információforrásokhoz (könyvtárak, múzeumok, adatbankok, köz- és magánintézmények stb.);
- a használat olyan módja, melynek során a helyi könyvtárnak nem kell birtokolnia a használó által kért dokumentumot;
- a különböző (képi, szöveges, numerikus, hang stb.) rögzített információk és ezek különböző hordozóinak használata;
- olyan kezelőegység léte, amely magában foglal valamilyen, a leginkább releváns információk visszakeresését segítő intelligens vagy szakértő rendszert.

Az ilyen digitális könyvtár megszervezése, kiépítése során számos kihívással kell szembenézni.

A gyűjteményépítés során figyelembe veendő a folyóiratlemondási tendencia, s helyette a bibliográfiai szolgáltatás megerősítése. Bár kétségtelenül növekszik az elektronikusan elérhető szövegek mennyisége és jelentősége, a monográfiák java része még nyomtatott, s a használói igények kielégítésében a helyi gyűjtemény és a folyóiratcikkek távoli forrásai egymást kiegészítően lehetnek csak hatékonyak.

Az elektronikus infrastruktúra, azaz a gépi felszereltség, a szükséges programok, a helyi hálózat és az internet-elérés a döntő fontosságú interkonnekтивitás elengedhetetlen feltétele.

A dokumentumellátás terén növekszik az adattovábbítás sebessége és a digitális dokumentum-vagyon mennyisége; ami a dokumentumok gyors azo-

nosítását és a teljes szövegükhöz való hozzáférést könnyíti. Mindez a helyi gyűjtemények nagymértékű csökkentésével jár, de ennek mértékében kellenővelni annak esélyét, hogy a keresések és a megrendelt dokumentumok valóban releváns eredmény nyújtsanak.

A könyvtári személyzet az új körülményekhez alkalmazkodó új ismeretekkel kell, hogy rendelkezék, amibe az eszközök és módszerek alkalmazásának képességén túl idegen (elsősorban angol) nyelvismeret is beleértendő, hiszen a digitális könyvtári környezet elkerülhetetlenül mindinkább nemzetközivé válik.

(Mohor Jenő)

Lásd még 268, 322

KAPCSOLÓDÓ TERÜLETEK

Kiadói tevékenység

00/343

CARTIER, Michael: Le monde de l'édition: le passage vers le virtuel = Doc. Bibl. 45. vol. 1999. 4. no. 137-148. p. Bibliogr.

Res. angol és spanyol nyelven

A kiadói világ helyzete és jövője

Elektronikus publikáció; Információpiac; Könyvkiadás, könyvkereskedelem

Mivel a kiadói tevékenység információkkal foglalkozik, melyek alapvető építőkövei egy új társadalomnak, fejlődését elkerülhetetlenül befolyásolják a környezetében lezajló technikai, gazdasági és társadalmi változások. A kiadói világ nincs halálra ítélve, de alkalmazkodnia kell ezekhez a változásokhoz. Az új technológiák módosítják a hagyományos dokumentumkiadást, és egybeolvasztják a technológiát a tartalommal. A globalizáció, az internet és az elektronikus kereskedelem világában a kiadók, könyvkereskedők és nyomdák jövője nem is annyira az új technológiáktól függ, mint azon képessé-